

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 10 mars 1931 kl. 11.30 f. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av delaktighet i statens pensionsanstalt åt lärare vid dispensärbarnhem samt barnhem för nervösa och psykopatiska barn jämte i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen avlåten, den 30 januari 1931 dagtecknad proposition nr 83, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att lärare, som är anställd vid dispensärbarnhem eller vid barnhem för nervösa och psykopatiska barn för meddelande av undervisning åt där intagna barn i skolåldern och till vilkens avlöning statsbidrag utgår såsom till lärare vid egentlig folkskola eller småskola, må, i överensstämmelse med vad departementschefen i nämnda statsrådsprotokoll angivit, från och med den 1 juli 1931 vinna delaktighet i statens pensionsanstalt.

1930 års riksdag har, med bifall till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln (p. 205) framlagda förslag, medgivit, bland annat, att dispensärbarnhem samt barnhem för nervösa och psykopatiska barn må efter särskild prövning av Kungl. Maj:t kunna tillerkännas rätt att erhålla bidrag till avlöning av lärare, anställd för meddelande av undervisning åt vid barnhemmet intagna barn i skolåldern, att utgå huvudsakligen efter samma grunder, som vore eller kunde bliva stadgade angående statsbidrag till avlöning av lärare vid egentliga folkskolor och småskolor.

Vid anmälan av nyssnämnda ärende anförde föredragande departementschefen, bland annat, att, om det förevarande förslaget vunne bifall, åtgärder syntes böra vidtagas för utredning av frågan om pensionsrätt för omfördälda lärare, så att förslag därutinnan skulle kunna föreläggas 1931 års riksdag. Sedermera har statens pensionsanstalt anbefallts att verkställa utredning och avgiva förslag i ämnet.

Med anledning härav har *statens pensionsanstalt* den 1 augusti 1930 avgivit dylikt förslag.

Efter att hava erinrat, att jämlikt stadgandet i § 41 f) av pensionsanstaltens reglemente den 31 december 1919 pensionsrätt vore medgiven för lärare, vilken vore anställd vid statsunderstödd sjukvårdsanstalt för meddelande av undervisning åt där intagna barn i skolåldern och till vilkens avlöning statsbidrag utginge såsom till lärare vid egentlig folkskola eller småskola, har pensionsanstalten anfört bland annat följande:

Lärare vid ifrågakomna barnhem kunna icke inbegripas under detta stadgande. Men då de numera äro fullt likställda med lärare vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter i fråga om avlöning och statsbidrag därtill samt rätt till tjänstårsberäkning för uppflyttning i högre lönegrad (kungörelserna den 20 juni 1930 nr 279 och nr 280), kan ej något vara att erinra mot, att även samma pensionsrätt meddelas dem, vilken redan tillkommer lärare vid statsunderstödd sjukvårdsanstalt.

Någon annan ändring i pensionsanstaltens reglemente torde ej erfordras än ett tillägg till ovannämnda stadgande i § 41 f).

Pensionsanstalten har föreslagit, att sistberörda stadgande måtte erhålla den lydelse, att pensionsrätt medgäves lärare, som vore anställd vid statsunderstödd sjukvårdsanstalt *eller vid barnhem* för meddelande av undervisning åt där intagna barn i skolåldern och till vilkens avlöning statsbidrag utginge såsom till lärare vid egentlig folkskola eller småskola.

I ärendet har *statskontoret* den 11 september 1930 avgivit utlåtande och därvid anfört, att, då riksdagens förenämnda beslut innefattade medgivande av statsunderstöd till avlöning av lärare allenast vid vissa barnhem, nämligen dispensärbarnhem och barnhem för nervösa och psykopatiska barn, samt i detta sammanhang alltså icke kunde vara fråga om att i anstalten bereda delaktighet för lärare vid andra än sålunda statsunderstödda barnhem, det av anstalten föreslagna tillägget till § 41 f) i reglementet för anstalten (»*eller vid barnhem*») vore väl knapphändigt. För sin del har statskontoret föreslagit, att nämnda författningsrum måtte erhålla den lydelsen, att pensionsrätt medgäves lärare, som vore anställd vid statsunderstödd sjukvårdsanstalt *eller vid dispensärbarnhem eller vid barnhem för nervösa och psykopatiska barn* för meddelande av undervisning åt där intagna barn i skolåldern och till vilkens avlöning statsbidrag utginge såsom till lärare vid egentlig folkskola eller småskola.

Beträffande kostnaderna för den föreslagna pensioneringen har *statens pensionsanstalt* i en den 29 januari 1931 dagtecknad promemoria meddelat, att lärarbehovet vid ifrågavarande barnhem för närvarande beräknades utgöra fem folkskollärarinnor och tre småskollärarinnor. Förslagets genomförande komme att belasta det under elfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till pensionsavgifter till statens pensionsanstalt med omkring 176 kronor om året. Vid beräkningen hade antagits, att tjänstepensionsunderlagen för befattningarna bleve desamma som de för motsvarande ordinarie lärarinnor vid folk- och småskolor gällande. De årliga

pensionsavgifter, som från barnhemmen skulle komma att inlevereras till pensionsanstalten (huvudmäns och befattningshavares avgifter), beräknades till sammanlagt i runt tal 1,250 kronor om året.

Föredragande *departementschefen* har tillstyrkt, att ifrågavarande lärarpersonal — i likhet med vad som tidigare skett beträffande lärare vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter — beredes delaktighet i statens pensionsanstalt. Vad angår formen för inordnandet av nu ifrågavarande personal i det för pensionsanstalten gällande reglementet har *departementschefen* biträtt statskontorets förslag.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått två till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen i första kammaren nr 125 av herr *Johansson, Johan Peter*, jämte två av kammarens övriga ledamöter samt inom andra kammaren nr 184 av herr *Olofsson* i Digernäs, i vilka motioner hemställts, »att riksdagen ville besluta, att lärare vid dispensärbarnhem och vid barnhem för nervösa och psykopatiska barn må med avseende på pension och tjänsteårsberäkning för pension likställas med lärare vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter.»

Beträffande motiveringen till detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen nr 125 i första kammaren.

I anslutning till vad som förutsatts i samband med beslut om statsbidrag till avlönande av lärare vid dispensärbarnhem samt barnhem för nervösa och psykopatiska barn har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att pensionsrätt beredes ifrågavarande lärarpersonal i statens pensionsanstalt. Mot de härutinnan av Kungl. Maj:ts föreslagna grunderna, vilka överensstämma med vad som gäller beträffande nu pensionsberättigade lärare vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter, har utskottet icke något att erinra. Av utredningen framgår, att ett bifall till förslaget icke skulle medföra mera avsevärd kostnad för statsverket.

De i ämnet föreliggande motionerna, vilka väckts före propositionens avlåtande, skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag endast i fråga om den formella avgränsningen av pensionsrätten. Syftet med motionerna lärer vid bifall till propositionen bliva tillgodosett.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

1) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts föreläggande proposition, må medgiva, att lärare, som är anställd vid dispensärbarnhem eller vid barnhem för nervösa och psykopatiska barn för meddelande av undervisning åt där intagna barn i skolåldern och till vilkens avlöning statsbidrag utgår såsom till lärare vid egentlig folkskola eller småskola, må, i överensstämmelse med vad *chefen* för finansdepartementet i statsrådsprotokollet

Motionerna
I: 125 och
II: 184.

Utskottet.

över finansärenden för den 30 januari 1931 angivit från och med den 1 juli 1931 vinna delaktighet i statens pensionsanstalt; samt

II) att de i ämnet väckta motionerna I:125 och II:184 må anses besvarade med vad utskottet under I) här ovan hemställt.

Stockholm den 10 mars 1931.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar C. E. Svensson, Gustafsson i Stensholm, Johansson i Östersund, Lindgren, Johansson i Friggeråker, Stendahl, Berling och Forslund;

från andra kammaren: herrar Winkler, Bäcklund, Svensson i Betingetorp, Wikström*, Lovén, Höglund i Göteborg*, Leffler och Hammarlund*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.